

Şeyhülislâm Yahya Tevfik'in mezar taşı (Mustafa Murat Bozcu'nun "Türk ve İslâm Eserleri Müzesi Taş Eserler Koleksiyonu" adlı tezinden)

Yukarıda ismi geçen Esîrîzâde'nin mezarı, Fatih Camii haziresinde musallaların olduğu meydana bakar. Meclis-i Huffâz reisiydi, göçtüğünde tarih Hicrî 1320, Rûmî 1322'ydi.

Esîrîzâde (Fatih Camii haziresi)

Hafız Paşa Medresesi'nden çıkışlı ve şehirde iz bırakmış simalar arasında herhâlde Kazanlı Halil Efendi'den (69:26-35) de bahsetmeliyiz. Uzun, sarı sakallı, mavi gözlü, orta boylu, sarı beniz bu adam, ayrıca "Paşa Kapısı", "Hariciye Kapısı" denilen Bâb-ı Âlî'nin karşısında, Hacı Beşir Ağa Camii'nin yanındaki Nakşibendiyye'nin Hâlidîyye kolundan olan tekkenin Fatih dersiamlarından olan şeyhi Melek Efendi'den (Şeyh Mehmed Nuri Efendi) hilâfet almıştı. Mensup olduğu silsile Halıcılarköşkü'ndeki tekkesinde yatan Vidinli Şeyh Hacı Feyzullah Efendi'ye dayanıyordu. Yeniçeriliğin kaldırılmasından sonra Nakşîliğe geçen, Sultan Abdülazîz'in anneleri Pertevniyal Vâlide Sultan tarafından yaptırılan Bektaşî Emin Baba Tekkesi'nde Nakşî şeyhi oldu. Sarmaşık Tekkesi'nin son şeyhi ve Mihrimah Camii imamı Hafız İbrahim Hakkı Efendi'ye imamet vekâlet ettiği 11 Temmuz 1894'te öğle namazını kıldırmak üzere geldiği camide meydana gelen depremde minareden düşen bir taş sol ayağına geldi. Operatör Cemil Paşa ameliyatta topuğunu ayağından kestiği hâlde dokuz gün sonra kırk dört yaşında vefat etti. Bektaşî Emin Baba Tekkesi'nde şeyhliğinin sekizinci yılıydı.

Bir not olarak ilâve edelim, Hafız Paşa ile Kumrulu Mescit arasında yarısı toprağa gömülü, kitabe metni şair Rahmî'ye ait 1745 (H.1158) tarihli Hacı Beşir Ağa'nın bir çeşmesi vardı. Tanışık'ın tesbit ettiği bu çeşme,

"Su gibi ezber etsin lüle bu târihi ey Rahmî
Hemân mâ-i hayâtın ayındır bu âb-ı sâfî iç mâ"

tarih beyitli manzume kitabesiyle beraber kayıptır. Çeşmenin Antalya naibi Abdurrahim Şükrü Efendi'ye ait H. 1330 tarihli tamir kitabesi de mevcut değildir.

01 Haziran 2022

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Yahya Tevfik Efendi
220071

Yahya Tevfik Medresesi

Tekrar Fatih Caddesi'nde ilerlerken solda Yusuf Ziya Sokağı'ndan aşağı sarkıyoruz, Yusuf Ziya Sokağı ile Hafız Paşa Sokağı'nın kesiştiği alanda, Yedi Emirler Sokağı'na dönünce 44 ve 46 numaralı apartmanların bulunduğu yerde Yahya Tevfik Medresesi vardı. Medresenin yeri bir miltar Yusuf Ziya Sokağı'na uzanıyordu. (Ali Kuşçu Mahallesi, 1447 ada, 9 parsel)

1918 Fatih yangınıyla beraber büsbütün kaybolan bu fevkanî (iki katlı) medresenin banisi Yahya Tevfik Efendi'nin şeyhülislâmluğu 1791'de yetmiş beş yaşında vefatıyla ancak 13 gün sürebilmişti. "Bir gün de olsa şeyhülislâmlık yapmadan Allah canımı almasını" demişti Tevfik Efendi.

Yahya Tevfik Efendi, bir taraftan "Ebezâdeler", diğer taraftan "Uşşâkîzâdeler" denilen meşhur iki aileye mensuptu. Dip dedesi Kadı Mustafa Efendi'nin eşi Dobruca'da Balçık kadısının kızı olan hanımdı. Bu hanım, Dobruca'da IV. Mehmed'in şehzadesini doğurttuğu için oğullarına "Ebezâde" denilirdi. Uşşâkîler ailesi ise Kasımpaşa'da âsitânesi bulunan Uşşâkîlik tarikatının kurucusu Hüsameddin Uşşâkî'nin soyundan gelenlerdir. Bu iki aile Yahya Tevfik'in soyunda birleşir.

Medresenin yanında (232:143-45) Yahya Tevfik ve yakınlarına ait hazirede birçok mezar vardı. Bunlardan Yahya Tevfik Efendi'nin 22 Recep 1205 tarihli, Tevfik Efendi'nin kızı Şerîfe Hasene Hanım'a ait 15 Cemaziyevvel 1204 tarihli, Tevfik Efendi'nin kardeşi Seyyid İbrahim Sadreddin'e ait 7 Ramazan 1209 tarihli, Tevfik Efendi'nin eşi ve Arabzâde'nin kızı olan Rahime Hanım'ın 10 Şaban 1212 tarihli, Tevfik Efendi'nin torunu Nakibüleşraf Mehmed Sıddık'ın H. 1241 tarihli, Tevfik Efendi'nin torunu Ebezâde Sadeddin'in oğlu Seyyid Mehmed Muarri'f'in H. 1206 tarihli ve Rehâvîzâde Seyyid Ahmed Nesîb'in 19 Cemaziyevvel 1215 tarihli mezar taşı, başka birkaç mezar taşıyla beraber 9 Mayıs 1934'te Türk İslâm Eserleri Müzesi'ne aktarıldı.

Tevhîd-i Efkâr'ın 16 Şevval 1340 tarihli nüshasında yayımlanan "Nefis bir kitabe mahkûm bulunduğu harabîden kurtarılmadır!" başlıklı bir yazıda Fatih yangınında yanan Yahya Tevfik Medrese ve kütüphanesinin giriş kapısı üzerindeki Esad Yesârî'ye ait kitabenin bir benzerinin yazılamayacak kadar nefis olduğunu, kitabenin parçalanmaya yüz tuttuğunu, ayrıca yine Yesârî'ye ait mermer üzerine yazılmış dört ayrı kitabenin de yerlerde sürüklendiğini yazıyor, bir an evvel bunların Evkâf-ı İslâmiyye Müzesi'ne intikal

Yahya Tevfik Medresesi'nin Yesârî'ye ait Tevhîd-i Efkâr'daki kitabe fotoğrafı

